

IPB-transparant – jaargang 8 – nr 1 – oktober 2004 – driemaandelijks tijdschrift van het Interdiocesaan Pastoraal Beraad – Guimardstraat 1 - 1040 Brussel – tel. 02/509 96 87 – fax 02/509 96 09 – e-mail ipb@interdio.be – website www.ipbsite.be – rek. 784-5832889-14

*verantwoordelijke uitgever: Daniel Vanhoutte
afgiftekantoor: Brussel 4*

Editoriaal (+ foto Lea Verstricht, zie jg 7, nr. 3)

Het IPB in zijn nieuwe contexten

Als Kerk en staat nog in één adem worden genoemd, is het meestal om hun scheiding te bevestigen. Beide partijen hebben daar voordeel bij. De Kerk bijvoorbeeld kan ‘haar aandacht meer gaan toespitsen op haar eigen geestelijke taak in de samenleving: onderricht in de morele beginselen voor politiek en sociaal handelen’.¹ De staat van zijn kant engageert zich in wetten en decreten om religie en geloof naar de privé-sfeer terug te dringen. Maar het blijft de vraag of de scheidingslijn wel zo vlot te trekken is, zolang beide partijen hun rol blijven spelen in het publieke domein.

Los van de discussie die hieruit zou kunnen volgen, is het toch goed op te merken dat de Kerk zich met die scheiding vooral een nieuwe identiteit moest zien aan te meten. De staat nam veel van de publieke opdrachten over: onderwijs en caritas (of onderwijzen en genezen als twee van de belangrijkste opdrachten van de Kerk in navolging van wat Jezus deed). Als reactie hierop heeft de Kerk zich georganiseerd in wat we de katholieke zuil noemen en vormde ze een ‘vrij’ tegengewicht tegen de staatsorganisaties.

Toch is de verzuiling ook over haar glorie tijd heen. Enkele jaren terug verdween de christelijke volkspartij voor het eerst na de oorlog in de oppositie, christelijke socio-culturele organisaties zien hun ledenaantal slinken, worden zelfs gehalveerd en passen hun programma aan de markt aan, in plaats van aan hun christelijke grondinspiratie. Dit alles dwingt de hedendaagse Kerk en de hedendaagse christen zich opnieuw te positioneren.

Het komt er nu in de eerste plaats op aan de wereld waarin we leven te begrijpen. Het christendom heeft zich van in het begin ontwikkeld midden in een culturele context. Vanuit zijn eigen dynamiek zocht het naar een omgang met de omringende cultuur, legde haar accenten en liet een kritisch geluid horen waar het systeem onderdrukkend of vernederend werkte voor mensen. Het is nu aan ons om de drijfveren van het christendom te onderzoeken. Hoe ons zinvol inlaten met de wereld waarin wij ons nu bevinden. Hoe die wereld toelaten om onze publieke rol te kunnen spelen.

Dat alles is natuurlijk niet zonder gevolgen voor het IPB als overleg- en adviesorgaan binnen de Vlaamse Kerk. We worden uitgedaagd om onszelf voortdurend te her-formuleren in steeds wisselende contexten. We kunnen ook nog moeilijk spreken van een context in het enkelvoud: onze samenleving wordt immers gekenmerkt door een pluraliteit van ideeën, visies, mentaliteiten, opvattingen allerhande. Willen we onze opdracht op een voldoende overtuigende manier blijven spelen, dan kunnen we er niet buiten om ons midden in deze dynamiek te plaatsen: de wereld waarin we leven proberen te begrijpen en van daaruit onze taak op te nemen. Het voorbije Forum op 2 oktober was de aanzet voor dit proces. Er werd

¹ Lezing door Frans Alting von Geusau, *Kerk en Staat in historisch en Europees perspectief* op de studiedag Religie, overheid en samenleving, Gent, 25 mei 2004.

gezocht naar ‘trends’ in onze samenleving. De consequenties ervan voor geloof, Kerk en IPB werden reeds voorzichtig mee geformuleerd. De vier inleiders (Bert Roebben, Daniel Vanhoutte, Johan Verstraeten en Lea Verstricht) brachten verschillende accenten die zij ontwaren in de huidige tijdsgeest naar voor. We vermelden ze hier in grote lijnen.

De mobiliteit, de diversiteit en de globalisering maken dat de leesbaarheid van de samenleving vermindert. Hoe zijn we nog in staat om de tekenen van de tijd te lezen als de bril is aangedampt? Die complexiteit maakt dat er ook op zinvragen een veelheid aan antwoorden gezocht en aangeboden wordt. Mensen maken een hoogst individuele zoektocht naar spiritualiteit en zingeving, en vinden hun antwoorden vaak in alle soorten filosofieën, esoterieën, therapieën, enzovoort. Tegelijk merken we een verbanning van alles wat met godsdienst te maken heeft naar het privé-leven, en worden mensen als het ware gedwongen geconfronteerd met de leegte in de publieke ruimte waar geen plaats meer gecreëerd wordt voor hun eigen verhaal van verlangen en kwetsbaarheid.

Als geloofsgemeenschap is het niet evident om hiermee om te gaan. Het kan niet de bedoeling zijn de nieuwe mogelijkheden die zich aandienen vanuit de moderniteit (met zijn autonomie en emancipatie bijvoorbeeld) aan de kant te schuiven. Maar het komt er op aan te leren kijken naar de plaatsen waar spiritualiteit opnieuw opduikt, vooral daar waar we die niet verwachten. Zo ontdekte ik onlangs een kapel midden in een shoppingcentrum in de buurt van Brussel. Zo'n shoppingcentrum is toch de plaats bij uitstek waar mensen geconfronteerd worden met oppervlakkigheid, en gereduceerd worden tot consumenten. Maar het kan ook als metafoor dienst doen voor de wereld waarin de mens van vandaag zijn leven vorm moet geven, met de riemen die hij heeft, met de mogelijkheden en beperkingen die hij krijgt opgedrongen. En die kapel doet daar wel degelijk haar werk: ze is op elk moment open en elke ochtend kan je er gaan vieren. Op die momenten zit ze afgeladen vol. Dit leert mij dat de Kerk en het geloofsverhaal hun plaats hebben waar mensen met hun eindigheid en beperktheid worden geconfronteerd. Ze zijn een gezelschap van mensen die een spirituele zoektocht gaan in deze wereld, eerder dan een leermeester. Het is belangrijk dat er ontmoetingsruimten worden geschapen waar mensen met hun eigen verhaal terecht kunnen en waar geluisterd wordt naar hun ziel. De Kerk dient actief te blijven op het publieke forum om te reageren tegen de trends die inhumain werken. Als het bijbelse geloofsverhaal zo kan klinken dat het de mensen van onze tijd aangaat, dat het herkenbaar wordt als een verhaal dat ook over hun leven gaat, kan de boodschap van bevrijding beginnen te werken. Zo kan uiteindelijk de geloofwaardigheid van het christendom in onze wereld hersteld worden.

Voor het IPB zal het belangrijk zijn de dynamiek te ontdekken die in deze trends zit en te onderzoeken hoe de christelijke traditie hierin verder gaat. Vanuit deze optiek kan dan een ruimte worden afgebakend waarin het IPB zijn taak zo kan realiseren dat het, voorbij aan de angst en het onbehagen, een plaats creëert waar ontmoeting en reflectie de meerwaarde van geloof en spiritualiteit in en voor onze samenleving onderbouwen.

Lea Verstricht

IPB-nieuws

Alledaags Anders

Een originele kalender van het IPB (gekleurde achtergrond)

In 2002 organiseerde het IPB een colloquium over de spiritualiteit van de leek. De bundeling van voordrachten en lezingen werd uitgegeven onder de titel: *Gelovig, religieus, dakloos.? Op zoek naar een lekenspiritualiteit voor nu.*

In opvolging van dit colloquium en deze uitgave bedacht de werkgroep 'Lekenspiritualiteit' binnen het IPB om deze spiritualiteit ook concreet vorm te geven. Het is een kalender geworden waarin voor elke week een verhaal staat, dat in uw en mijn leven zou kunnen gebeuren, elke dag opnieuw. Maar waarin iets oplicht van een spiritualiteit, een verrassend perspectief, een overtuiging.

*Van januari tot december ...
Van week 1 tot week 52 ...*

ALLEDAAGS ANDERS **Een IPB-kalender**

25 mensen schreven verhalen uit het gewone leven met een doorkijk

*■ op het meer dat er soms is,
aanwezigheid, verrassend nabij;
■ op wat verborgen zit onder het
oppervlak van ons dagelijks bezig zijn.*

*Voor elke week een ander verhaal,
met een prikkel om zelf met nieuwe ogen naar
het religieuze in de werkelijkheid te speuren.*

*Een origineel geschenk dat het hart, de geest
en het verstand aanspreekt.*

*Te verkrijgen:
IPB-secretariaat,
Guimardstraat 1,
1040 Brussel
02/509 96 87*

IPB@interdio.be

Bestelformulier op www.ipbsite.be

De kalender is geschikt voor meerdere jaren.

Uitgave: IPB / Licap

Verschijnt heel binnenkort

Liefde is ... een reuzensprong van geloof (+ foto kaft) (gekleurde achtergrond)

Onder deze titel verschijnt het verslagboek van het IPB-beraad over het christelijk huwelijk. Dit beraad in het IPB liep over enkele jaren.

Een thema als het (christelijk) huwelijk kan niet anders benaderd worden dan vanuit verschillende invalshoeken. Ideaal en werkelijkheid, droom en geleefd leven, verwachtingen en concrete realisaties komen samen in dit thema. En dit niet alleen bekeken vanuit het menselijke perspectief, maar evenzeer vanuit culturele en religieuze hoek. De inhoudelijke reflecties van dit hele denkproces in het IPB brengen een schat aan informatie samen waarbij men nadenkt over zowat alle facetten die aan bod komen in het christelijk huwelijk. Tegelijk geven ze een beeld van de moeilijke situatie waarin het gesprek over het huwelijk is terechtgekomen. Deze uitgave wil het gesprek rondom het (christelijk) huwelijk stimuleren en reikt materiaal aan dat kan dienen voor de persoonlijke reflectie of ter bespreking in een groep van mensen die op een of andere manier begaan zijn met de vormgeving van relaties in onze samenleving.

De bijdragen in het boek zijn van de hand van Els Baerends, Annemie Dillen, Marie-Claire Foblets, Thomas Knieps-Port le Roi, Hugo Roeffaers, Stijn Van den Bossche, Claude Vandevoorde, Ignace Verhack en Lea Verstricht.

Uitgave: IPB/Halewijn

ISBN 90 85280 125

Prijs: € 13 (inclusief verzendingskosten)

Te verkrijgen op het IPB-secretariaat: tel. 02/509 96 87 of email IPB@interdio.be

zie ook www.ipbsite.be

In't vizier (+ foto Luc Devisscher)

Interview met Luc Devisscher over De Nieuwe Bijbelvertaling

De Nieuwe Bijbelvertaling (NBV) is een feit. In de aanloop naar, en tijdens het laatste weekend van oktober toen de officiële presentatie plaatsvond, kreeg de Bijbel een aandacht zoals die zelden gezien is de laatste decennia. Wij spreken hierover met **Luc Devisscher**, medewerker bij de Vlaamse (VBS) en de Katholieke (KBS) Bijbelstichting. Om uw nieuwsgierigheid te prikkelen, of als stimulans om de Bijbel ook eens als een leesboek ter hand te nemen.

Dag Luc. Misschien is het best om meteen een voorstelling te geven van de Nieuwe Bijbelvertaling zodat we weten waarover het gaat. Wat is de NBV, voor wie is ze bedoeld, en waarom moest die er zo nodig komen?

Het project van De Nieuwe Bijbelvertaling is een uniek project van samenwerking, althans in zijn genre, want we hebben nu een Bijbel die gelezen kan worden door protestanten, katholieken en joden (deze laatsten wat het Oude Testament betreft), door Nederlanders en Vlamingen, door niet-gewijden en gewijden, door exegeten en niet-exegeten, door vrouwen en mannen. Alle medewerkers hebben 10 jaar hard gewerkt om dit project tot een goed einde te brengen.

De NBV is dus bestemd voor al die mensen en hun achterban, om te lezen en om voor te lezen waar zij dit wenselijk achten.

Toch is De Nieuwe Bijbelvertaling vooral bedoeld voor de protestantse kerkgemeenschappen die echt behoefte hadden aan een nieuw vertaalde Bijbel. Zij zijn dan ook de initiatiefnemers van het project.

Tegelijk is deze bijbelvertaling ook bedoeld voor wie van kerk en geloof verwijderd zijn en toch kennis willen maken met de rijkdom van de Bijbel. Zij kunnen dat nu doen in een verstaanbare taal die toch trouw blijft aan de grondtekst.

Ligt in dat laatste ook de eigenheid van de NBV?

De NBV blijft inderdaad trouw aan de grondtekst. Dat wil zeggen dat ze zo dicht mogelijk aansluit bij de oorspronkelijke tekst: het Hebreeuws voor het Oude Testament, het Grieks voor het Nieuwe Testament. Daarnaast is ze ook doeltaalgericht, dat wil zeggen dat de vertalers ook getracht hebben de tekst in een verstaanbaar Nederlands van de 21ste eeuw om te zetten.

De Willibrordvertaling doet dat ook, maar het unieke van de NBV is dat men gebruik gemaakt heeft van vertaalkoppels. Dit wil zeggen dat men bijna per bijbelboek twee wetenschappers vanuit een verschillend perspectief aan het werk heeft gezet om de vertaling te realiseren, namelijk een vertaalwetenschapper en een bijbeldeskundige, waardoor beide aspecten (grondtekstgetrouwheid en doeltaalgerichtheid) zoveel mogelijk tot hun recht kunnen komen.

Is De Nieuwe Bijbelvertaling eigenlijk wel voor katholieken bedoeld? Die hebben toch de Willibrordvertaling van 1995?

Veel van wat gezegd wordt over de NBV geldt ook voor de Willibrordvertaling van 1995 (die trouwens nog niet afgerond was toen men met de NBV begon). De Willibrordvertaling geldt echter als een specifieke katholieke vertaling door exegeten van het eigen huis gemaakt. Ondertussen heeft die haar deugdelijkheid bewezen en ook buiten de katholieke Kerk wordt ze alom geprezen. De NBV is voor katholieken dus een vertaling naast de bestaande Willibrordvertaling van 1995. De Nieuwe Bijbelvertaling heeft wel degelijk recht op die plaats, want als interconfessionele vertaling stapt zij de 21ste eeuw binnen als symbool voor een hernieuwde eenheid tussen katholieken, protestanten en joden, wat toch wel uniek is.

Denk je dat ze succes zal hebben in Vlaanderen?

Dat weet niemand. Er zijn vooraf al veel hoogdravende verklaringen afgelegd, zowel door vriend als vijand en de verwachtingen zijn hooggespannen. Maar de beslissing ligt uiteindelijk bij de lezer en dat vraagt tijd en geduld om te zien hoe die zal oordelen .

Hoe komt het dat er zo veel edities of verschillende uitgaven zijn van de NBV?

Gelet op het feit dat er verschillende kerkgemeenschappen hebben meegewerkt aan de NBV is het ook logisch dat op het einde van de rit ieder een uitgave wil waarin men zich het best herkent, en die zoveel mogelijk recht doet aan de eigenheid van de eigen gemeenschap. De katholieke uitgave is dus verschillend van de protestantse en de joodse uitgave. In totaal zullen er zo'n acht edities zijn.

De verschillen hebben voornamelijk te maken met het aantal bijbelboeken en de plaats die ze krijgen in de uitgave. De joden nemen uiteraard enkel het Oude Testament op. In de protestantse bijbel ontbreken de zogenaamde deuterocanonieke boeken of worden ze er middenin afgedrukt.

Eigen aan de katholieke uitgave is dat alle bijbelboeken erin zijn opgenomen en in de volgorde van de canon. Daarbij komt nog dat, naast een algemene inleiding op de bijbel, elk bijbelboek afzonderlijk een inleiding krijgt. Tenslotte staat er vooraan in de katholieke editie ook een aanbeveling van kardinaal Danneels en kardinaal Simonis.

Er is ook veel belangstelling uit de culturele hoek. Gebeurt daar nog iets mee?

Bij de presentatie van De Nieuwe Bijbelvertaling hebben we inderdaad gemerkt dat de aandacht vanuit de culturele sector enorm groot is. Hier liggen gezamenlijke kansen om de Bijbel als cultuurdrager in de schijnwerpers te plaatsen. Het Vlaamse Bijbelgenootschap (Brugge), de Vlaamse Bijbelstichting (Leuven/Mechelen) en het liturgisch centrum Edelweiss (Antwerpen) hebben het plan opgevat voor een heuse Bijbelronde van Vlaanderen. Hoe ziet die eruit? In de loop van één jaar maken we een ronde door verschillende steden van Vlaanderen waarbij de Bijbel in zijn geheel aan bod komt. Start- en eindpunt liggen in Antwerpen, waar een slothappening voor het grote publiek zou plaatsvinden. Mensen zullen één jaar lang teksten kunnen lezen of te horen krijgen die men minstens eens in het leven zou moeten gelezen of gehoord hebben. Dat project is nog niet rond en er worden nog steeds medewerkers gevraagd. Als voorlopig parcours staan volgende steden op de lijst (in willekeurige volgorde): Antwerpen, Mechelen, Brugge, Ieper, Brussel, Gent, Oudenaarde, Hasselt, Leuven. Wie interesse heeft of wil meewerken, neemt best contact op met mij: Luc Devisscher, vbs.kbs@tiscali.bee

Buiten de grenzen

Een voorsmaak van het échte Europa

"Europa, een samenleving die (nog) uit te vinden is". Met dat thema zijn de *Semaines Sociales de France* eind september 2004 in Rijsel, culturele hoofdstad van Europa, het 100ste jaar van hun bestaan ingegaan. Die Franse organisatie van christelijke leken uit alle sectoren van de samenleving heeft al die tijd een fundamentele bijdrage geleverd tot de reflectie over de christelijk sociale leer en de implementatie ervan in Frankrijk. Vanaf nu echter willen de *Semaines Sociales* zich meer oriënteren op de Europese context en op de creatie van een Europees netwerk met een identieke opdracht binnen Europa. Daarom werden organisaties uit elk van de landen van het Europa van de 25 en waarin leken een hoofdverantwoordelijkheid dragen, aangezocht om daaraan mee te werken. Onder hen het IPB. Via dat netwerk wil men de interne cohesie binnen de Europese Unie inhoudelijk onderbouwen en versterken en er, met de woorden van J.-F. Stevens, organisator van het gebeuren in Rijsel, een "bevoorrechte ruimte van menselijke hoop" van maken.

Het IPB wordt daarom niet langer uitgenodigd als deelnemer, maar als partnerorganisatie betrokken in de uitbouw van dat netwerk, samen met o.m. onze Waalse zusterorganisatie, de CIL, het Zentralkomitee der deutschen Katholiken, Znak in Polen... Zo wil men in 2005 al een volgende stap in de samenwerking zetten met een overleg over de gezinspolitiek van en in Europa.

Door met 4 000 deelnemers uit de 25 landen van het huidige Europa na te denken, ideeën en ervaringen uit te wisselen over de waarden, het gedachtegoed, de cultuur die Europa sociaal, politiek, economisch tot 'een huis en een thuis van menselijkheid, solidariteit en vrede' dienen te maken, zonder daarbij zijn mondiale verantwoordelijkheid uit het oog te verliezen, hoopte men Europa een nieuwe adem te geven.

In zijn openingsrede schetste Romano Prodi een Europa dat een voorbeeldfunctie heeft met het oog op (wereld)vrede, sociale rechtvaardigheid, solidariteit met de armsten, duurzame ontwikkeling. Hij wees erop dat Europa gebruik moet maken van zijn kracht en zijn traditie

om alle bewoners van Europa en van deze planeet de waardigheid en de hoop te geven waarop zij recht hebben. Hij ging daarbij een aantal netelige problemen als de migratie en de sociale politiek in Europa niet uit de weg. "We hebben moed nodig en toekomstbewustzijn, zoniet lopen wij het risico ook het heden uit handen te geven."

Met opgemerkte interventies van René Rémond, historicus, Andrea Riccardi, stichter van Sant' Egidio, Roza Thun, voorzitter van de Schumanstichting in Warschau, Jacques Delors, erevoorzitter van de Europese Commissie, Jean-Claude Juncker, eerste minister van Luxemburg en vele anderen werden, vanuit de dynamiek van het christen zijn en vanuit de christelijk sociale leer, een heel aantal kansen en uitdagingen voor Europa afgetast en als mogelijke aanzet en invulling van een gezamenlijk beleid naar voor geschoven: niet alleen richting overheid, maar ook als een taak en een verantwoordelijkheid voor christenen en kerken, op de plaatsen waar zij leven en werken.

Zaterdag 25 september was helemaal gewijd aan het overleg in zes forums, waarin telkens een draagvlak van de Europese identiteit werd uitgediept, zoals gezin en maatschappij, de vrede, godsdienst en vrijheid, democratie en participatie, economie en sociaal beleid, armoede en delen in solidariteit. Stuk voor stuk intensieve en inspirerende sessies die heel wat denkstof aanbrachten. Men trachtte er te peilen naar de ziel, het hart, de wijsheid van Europa. Het zal wachten zijn op het verslagboek om een volledig beeld te krijgen van wat er geklonken heeft.

In zijn slottoespraak, meteen een eerste poging tot synthese van de vierdaagse werkzaamheden, beklemtoonde voorzitter Michel Camdessus dat hij het gevoelen had dat Europa, op een ogenblik waarop het op een keerpunt staat in zijn geschiedenis, in Rijsel een nieuw elan had gekregen, 'un coup de jeune'. Europa was er aanwezig als een kostbare dimensie van onze identiteit. Uit elk van de forums lichtte hij dan een of enkele belangrijke opties. Zo vroeg hij zich o.m. af of de wetgevers, bij gebrek aan een Europese gezinspolitiek, nieuwe wetten niet telkens moeten beoordelen op hun 'family compatibility', met een bijzondere aandacht voor de zwakste gezinnen. De vrede, waar het in de prille beginjaren van Europa vooral om te doen was, moet een van de eerste bekommernissen blijven. 'Een gave van God als antwoord op het geweld dat verborgen zit aan de deur van ons hart', zo zei Michel Camdessus. Europa moet "een doeltreffende soldaat van de vrede" zijn, o.m. door een wezenlijke bijdrage tot een internationale vredesmacht. Met het oog op een vreedzamer samen leven en op het delen in solidariteit met de armsten zou men jonge Europeanen een jaar burgerdienst kunnen voorstellen, op vrijwillige basis.

Wat wij meedragen van dit ongemeen rijk en intens gebeuren is dat Europa op zulke ontmoetingsplaatsen een gezicht en een identiteit krijgt. Diversiteit en eenheid zijn niet onverenigbaar, maar vragen een constante reflectie en dialoog, te beginnen met veel, lang en open naar elkaar luisteren. Het was niet het 'fort Europa' dat in Rijsel samenkwam, maar een Europa dat openstaat op de wereld en zich bewust is van zijn grote verantwoordelijkheid. Hier bleek ook dat de christelijk sociale leer, in ruime zin, niets van zijn kracht heeft ingeboet: het is aan christenen om die telkens opnieuw te vertalen en te actualiseren in het leven van mensen, de maatschappij, de wereld.

Het IPB krijgt via zijn betrokkenheid bij zulke Europese netwerken van christenen een unieke kans om zijn eigen opdracht als reflectie-, overleg- en adviesorgaan in te schrijven in een bredere context. Door zulke ontmoetingen krijgt men een ruimere, indringender kijk op een aantal prioriteiten voor de christenen, de Kerk en de samenleving in Vlaanderen: net de opdracht waarover het IPB zich op dit ogenblik buigt.